

Milieubeweging zit vast in eigen web

Natuur en milieu

Het debat over natuur en milieu speelt zich steeds meer in de marge af. De natuur- en milieubeweging heeft zich behaaglijk opgesloten in het zelfgeschapen domein.

door **Thomas van Slobbe**

Sinds mensenheugenis zit natuur in de dromen, de angsten, de verlangens van ieder mens. Er is geen kind dat nooit verrukt naar een fladderende vlinder rent, geen yup die in de vakantie niet naar het prachtige landschap van Toscane wil gaan en geen bejaarde die niet geniet van de eerste krokussen in het plantsoen. Natuur heeft een directe invloed op ons welbevinden en manifesteert zich in alle hoeken en kieren van onze maatschappij.

Datzelfde geldt voor het milieu. Het is de grond die ons draagt, de zuurstof die wij inademen, het water dat wij drinken. Iedereen weet dat.

Maar in het publiek debat lijkt er van de vanzelfsprekende aanwezigheid van natuur en milieu in ieder mensenleven helemaal niets meer over. Als men over 'milieu' praat, heeft men het vandaag de dag vaak over een probleem. En 'natuur' is alleen nog voor de zondagmiddag.

De natuur- en milieubeweging draagt grote verantwoordelijkheid voor de onthutsende vervreemding die heeft toegeslagen. Wij stelden onszelf te vaak op als 'vertegenwoordiger' van natuur en natuurminnend Nederland. De ontvoogding van de burger, waar men in de politiek al jaren mee worstelt, is door de natuur- en milieubeweging miskend. Wij kozen positie tusschen de mens en hun natuur en leefmilieu en creëerden daardoor een afstand, waar we betrokkenheid nastreefden.

Daarnaast hebben we ons veel te

veel naar de marge laten manoeuvreren. Uit machtspolitieke overwegingen werden in het recente verleden instituties gevormd, vakgebieden gecreëerd en eigen terreinen in beheer genomen. Aanvankelijk werkte dat goed uit. Maar ook hier slaat de vervreemding toe. De natuur- en milieubeweging heeft haar eigen domein gecreëerd en zit daar nu behaaglijk in opgesloten. Het bastion dat ze rond zichzelf heeft opgetrokken, is van uitvalsbasis tot isolement geworden. De beweging mag weliswaar regelmatig aanschuiven aan 'de tafels van de macht', maar dan toch vooral als ze haar plaats weet en niet te veel het woord vraagt.

De natuurbeweging mag best meepraten over thema's als de multiculturele aspecten van natuur en milieubeleving of over de gezondheidseffecten van natuur. Maar het gaat vriend en vijand te ver, als de natuurbeweging de logische volgende stap neemt en zich wil mengen in het 'echte' maatschappelijke debat over bijvoorbeeld preventie van ziekteverzuim en de WAO. Want 'daar gaan ze nu eenmaal niet over'.

En zelfs binnen de veilige marge van haar bestaan, is de natuur- en milieubeweging inmiddels verstikt geraakt in een levenloos en drabberig web van regels en bepalingen. Een bos is geen bos meer, maar een 'natuurdoeltype' en lawaai van de burens is geen zaak van overlast maar van 'decibellen', met strikte regels over wat wel en niet acceptabel is.

Soms zijn deze regels zinnig; maar vaak zijn het niet meer dan angstige bezweringsformules om de natuurlijke wildheid, de bruisende vitaliteit en imperfectie van het leven op een afstand te houden. Juist van natuur- en milieubeschermers zou men mogen verwachten dat ze zich hier verre van houden. Maar in de praktijk pleiten ze juist voor steeds meer regels.

Gelukkig zal een zekere mate van spontaneïteit en wildheid zich nooit en te nimmer laten onderdrukken.

De natuur- en milieubeweging, in zijn huidige vorm, heeft haar langste tijd gehad. Terreinbeheerders en andere natuur- en milieuorganisaties zullen vaker een stapje terug moeten doen. Het is de hoogste tijd voor 'laatkracht' in plaats van 'daadkracht', opdat mensen de vanzelfsprekende plaats van natuur en milieu in hun eigen leven weer kunnen ervaren, zonder dat daar steeds een instantie of regel tussen staat.

De eerste, aarzelende stappen daartoe worden inmiddels ook gezet. Zo is Staatsbosbeheer ertoe overgegaan om in een aantal gebieden alle bordjes met toegangsregels weg te halen, opdat spontane, regelvrije natuurbeleving eindelijk weer mogelijk is.

Andere organisaties durven weer te zeggen waarom ze Nederland 'mooi' vinden. In gewone woorden, zonder een sluier van paternalisme, deskundologie en regelnevel. Dat spreekt veel mensen aan. Ook zij vinden Nederland immers mooi en weten dat het nog veel mooier kan worden.

Gaandeweg kunnen natuur en leefmilieu zo weer aan de mensen worden terugggegeven. Opdat de werkelijkheid weer aansluit bij de dromen, de angsten en verlangens die ieder mens vroeg of laat in zichzelf ontmoet. Want alleen dan is er toekomst voor mens, natuur en milieu in Nederland.

Of de natuur- en milieubeweging dat zelf nog mee zal maken, is niet echt relevant.

Drs. Thomas van Slobbe is algemeen directeur van Stichting wAarde. Vandaag verschijnt zijn nieuwe boek: 'Dagboek van een Lege Plek'.

